

Vyřizuje: Mgr. Matouš Vanča
tajemník klubu
vancam@psp.cz
Doručovat: do datové schránky [4memzkm](#)
Datum: 7. 10. 2020

Vážený pan
Mgr. Radek Vondráček
předseda Poslanecké sněmovny

Sněmovní 176/4
Malá Strana
11800 Praha 011

odesláno do datové schránky [bykaigw](#)

Vyjádření Pirátů k návrhům na změnu jednacího řádu Poslanecké sněmovny a souvisejícím věcem

Vážený pane předsedo,

zasílám tímto vyjádření poslaneckého klubu Pirátů k Vámi předloženým návrhům na novelizaci jednacího řádu a souvisejícím záležitostem.

Podotýkám, že **prioritou pro nás zůstává vylepšení neuspokojivého systému ústních interpelací s platností od příštího volebního období, které považujeme za reálné a na němž již několik měsíců pracujeme a jednáme s ostatními kluby.** Naopak na zahájení diskuse o hlubších zásadách do práv opozice či o výrazné reformě obecných pravidel řečnických vystoupení je dle našeho názoru v posledním roce volebního období už poněkud pozdě. Přesto se takové diskusi v žádném případě nebráníme a uvědomujeme si možnosti zlepšení systému s výhledem pro příští volební období, přičemž současně vnímáme rezervovanost jiných poslaneckých klubů ke změnám v této problematice.

Na začátek je třeba předestřít, že program schůze obsahující již cca 500 bodů, z nichž je probráno cca 50, je **reálný problém snižující předvídatelnost jednání.** Současně je nepochybně problémem i snaha vlády **protlačit za každou cenu i zákony, které byly od počátku pochybné,** např. tzv. zdanění církevních restitucí, kde se potvrdila varování opozice o protiústavnosti zákona. Nutně kontroverzní diskuse o později zrušeném zákoně zbytečně vyčerpala čas určený na jednání Poslanecké sněmovny. Je to zejména vláda, která výběrem svých návrhů předurčuje charakter jednání Poslanecké sněmovny.

Nejprve bych shrnul, jaké jsou naše obecné priority pro případné změny parlamentních procedur. Na prvním místě je to **předvídatelnost a systematicčnost parlamentního jednání,** zatímco dnes se pořad sestavuje značně chaoticky a každý jeden den může docházet ke zcela neočekávaným změnám.

Domníváme se, že předem jasně definované bloky pevných zařazení tematicky blízkých bodů (např. bloky návrhů z dílny jednoho ministerstva, případně opozičních návrhů, na předem určený termín) by přispěly k lepšímu plánování času pro všechny zúčastněné a k úspoře času pro sněmovnu jako celek.

Domníváme se, že lepší plánování a větší stabilita programu jednání by mohly vést i k **úspoře jednacích dní**. Podporujeme, aby poslanecká sněmovna pokud možno nejednala ve variabilních týdnech a dala tak poslancům prostor pracovat ve svém obvodu pro občany. Pochopitelně vždy musí zůstat možnost program ze dne na den, případně i v rámci jednoho dne, změnit, k tomu by ale mělo docházet pouze ve výjimečných případech.

Podotýkáme, že v rámci zmatečného a neustále se měnícího programu jednání se často nedostane ani na **nekonfliktní body** (změny technické povahy nebo transpoziční novely), proto bychom byli rádi, kdyby se ustálil mechanismus jejich předvýběru po dohodě mezi kluby (případně na organizačním výboru), který by následně garantoval jejich projednání.

Dále je pro nás pochopitelně tématem **možnost opozice dostat na pořad jednání svou agendu**, aniž by bylo třeba svolávat mimořádné schůze. Písemné interpelace tuto úlohu nikdy dobře neplnily a zvláště v tomto volebním období již tento institut dosáhl alarmující nefunkčnosti (zvláště když předseda vlády veřejně vyhlásil, že ho nechápe a že ho bude úplně ignorovat). Tento požadavek není v rozporu s lepším plánováním jednání, naopak se domníváme, že by plán měl vždy počítat s prostorem pro případné aktuality nebo pro opoziční agendu. Oceňujeme sice neformální institut „opozičního okénka“, upozorňujeme ovšem, že za celé volební období se uskutečnilo pouze několikrát. V tomto ohledu je pro nás důležité, aby **opozice mohla s odstupňovanou závažností vyjádřit své stanovisko** a v případě kontroverzních návrhů vlády měla možnost prosadit důkladné a pomalejší projednání, a to bez nutnosti sahat k procedurálním či rétorickým obstrukcím. Naopak **tempo projednání zákonů považujeme za adekvátní** a nevidíme reálnou potřebu rychlost schvalování zákonů zvyšovat a ohrozit tím jejich kvalitu.

Nástroje odstupňovaného nastolování agendy vidíme následovně:

1. **Interpelace** - upravené dle návrhu předloženého opozicí projednaného s vládou
2. **Projednání bodu na jednání výboru** za přítomnosti médií
3. **Projednání na sněmovně s možností delších lhůt, zajištění potřebných analýz či uspořádání veřejného slyšení** (přiměřeně počtu poslaneckých klubů, které mají s návrhem zásadní problém)
4. **Projednání v bloku aktuálních otázek** (blok E, viz dále)
5. **Projednání na mimořádné schůzi sněmovny**
6. **Návrh na vyslovení nedůvěry vládě**

Mezi věci, které jsou z našeho hlediska hodny řešení, pak patří velmi **nedokonalý systém interpelací** a chronický **problém s docházkou členů vlády** (nejde jen o interpelace, ale i o projednávání vládních návrhů zákonů). I tomu by mohla napomoci větší předvídatelnost jednání. V tomto ohledu vítáme Váš návrh, abychom si systém interpelací podle naší novely vyzkoušeli v praxi, přičemž jsme připraveni pověřit našeho místopředsedu Vojtěcha Pikala, aby se ujal nácviku takové zkoušky. Pokud však nepomůže Váš

apel na předsedu vlády na zvýšení účasti ministrů ve sněmovně, bude nutné tento nedostatek dále řešit. Za předpokladu řádné účasti členů vlády při plnění jejich povinností vidíme jako reálný také cíl schválit úpravu tzv. klouzavého mandátu (ST 390 ve znění doporučeném Komisí PSP pro Ústavu).

Mnohé problémy by pak byly částečně řešitelné i prostým **zvýšením politické kultury**, které se velmi nedostává a přes všechnu dobrou vůli, kterou máme a kterou u ostatních předpokládáme, se problém v tomto volebním období spíše stále zhoršuje. Formou **džentlmenské dohody**, která se v praxi osvědčila například u polovičního formátu jednání či zpochybňování hlasování a vyjadřovala by určitou vzájemnou vstřícnost vlády i opozice s respektem k rolím, které mají v našem ústavním systému, by bylo možné namátkou:

- již v tomto volebním období vybrat napříč kluby body z programu schůze k zařazení k rychlejšímu projednání (viz blok A níže),
- dohodnout se neformálně na formátu diskuse ke konkrétním bodům mezi kluby podle významu návrhu (jedno vystoupení za klub, orientační doba pro klub, maximální doba pro řečníky s přednostním právem, pořadí řečníků),
- již jsme se dohodli na tom, že se budou přerušovat písemné interpelace při nepřítomnosti ministra,
- odsouhlasit dohodu, že u mimořádných schůzí k zákonům vládní koalice nezablokuje schválení programu schůze,
- odsouhlasit dohodu, že příslušný ministr bude na dotazy opozice reagovat již během rozpravy a nikoliv během závěrečného slova, kdy nemůže opozice reagovat,
- hlasovat v jasných předvídatelných blocích,
- vydefinovat doby na přestávky pro poradu klubů,
- v příštím volebním období odsouhlasit etický kodex poslance,
- apelovat na předsedu vlády, aby náležitě přispíval svým příkladem k vysoké politické kultuře,
- řešit případné nedostatky v předsedání, aby byla zachována důvěra v jeho férovost na obou stranách,

to vše za předpokladu, že budou respektovány v tomto dokumentu popsaná a shrnutá práva opozice.

Pokud jde o **program**, domníváme se, že by bylo vhodnější zvážit politická jednání ve formátu grémia již **před schůzí organizačního výboru** tak, aby velká část programu byla schválena na organizačním výboru s minimem pozdějších změn. Lze tedy uvažovat o **roztřídění návrhů do následujících bloků programu**:

Blok A. Nekonfliktní body (např. čisté transpozice směrnice EU, zprávy vyhrazené plénu) dle data podání - lze obdobně jako v jiných státech (Německo, Velká Británie) zavést možnost hlasovat o nich v 1. čtení bez nutnosti počítání kvóra, projednat je např. ve večerních hodinách ve formátu třetiny komory; usnášeníschopnost testovat jen na základě žádosti poslaneckého klubu či aspoň 10 poslanců - to by bylo nutné doplnit do jednacího řádu.

Blok B. Další návrhy vlády (výhradu vznesly aspoň 2 kluby či jeden klub s více než 50 poslanci) - projednávány v prime time

Blok C. Další návrhy opozice a velkých skupin poslanců - počet bodů přiměřeně velikosti klubů - projednávány v prime time, formát dohodnut v džentlmenské dohodě

Blok D. Ostatní návrhy zákonů - dle data podání

Blok E. Aktuální otázky - témata nastolovaná opozicí (dnes mimořádné body)

Za těchto okolností, kdy opozice bude mít nástroje nastolování agendy, lze uvažovat o změnách, které by jinak vedly k jejímu jednostrannému oslabení ve prospěch vlády (např. neopakování informací z 1. čtení ve 2. čtení, rozšíření doby pro projednání 3. čtení). Na programu schůze by pak byly podle konsensu na grémiu upřednostněny body, u kterých je reálné projednání v jednotlivých blocích, aby nedocházelo k bobtnání programu schůze až do současných zcela nerealistických 500 bodů včetně dávno vyhaslých bodů.

Nyní k jednotlivým částem návrhu, který jste nám předložil:

I.) **Racionalizace procedurálních vet a rozšíření doby pro 3. čtení** - v tomto ohledu není návrh nový, ani tentokrát se diskusi nebráníme a uznáváme, dnes není úprava zcela organická a se zvyšujícím se počtem klubů se provoz sněmovny komplikuje (podotýkáme ale, že malé kluby pod 10 členů existují především kvůli volebnímu systému, který menší strany uměle penalizuje). Tuto problematiku považujeme za vhodné řešit změnou volebního systému, aby nedocházelo k umělému oslabení proporcionalnosti zastoupení malých stran v důsledku zkreslení ve volebním systému (zejména efekt malých krajů). Obstrukční potenciál úzké doby nyní vyhrazené pro 3. čtení chápeme a za předpokladu vzájemné vstřícnosti jsme ochotni tuto problematiku řešit.

II.) **Pořádek v jednacím sále** - ani v tomto případě neodmítáme a priori diskusi o tématu, nepovažujeme ovšem změnu za nezbytně nutnou a upozorňujeme, že podle takové textace by se zákaz vztahoval i na odznáčky politických stran na klopě saka, které jistě nejsou nijak škodlivé. Domníváme se, že tuto záležitost lze řešit rozumnou džentlmenskou dohodou bez změn jednacího řádu, viz výše.

III.) **Přednášení změn pořadu** - nerozumíme, proč má být povinnost předkládat návrhy na změnu doposud neschváleného pořadu písemně před zahájením schůze, zatímco taková regulace nemá platit pro návrhy na změny již schváleného pořadu každý další den schůze, když nepochybně právě tam je výrazně větší četnost i obecně větší prostor pro zdržení jednání pléna, ať už vzhledem k obecně velkému počtu návrhů či jako úmyslná taktika; naopak v zahajovací den schůze tato úprava žádný úsporný efekt mít nebude. Nebráníme se diskusi, nicméně potřebný efekt předvídatelnosti očekáváme spíše od výše uvedených mechanismů pro sestavení konsensuálního programu jednání, jak je zvykem v parlamentu např. v Rakousku, přičemž návrhy na změnu přímo na plénu by měly být zcela výjimečné a měly by být uplatněny již dříve či v bloku aktuálních otázek.

IV.) **Časové omezování rozpravy** - debatu o principu časových dotací dělených mezi jednotlivé kluby dle jejich velikosti vítáme, navržená úprava je ovšem mimořádně komplikovaná a samotné počítání času podle nastavených pravidel (zejména určení toho, co se započítává a co se nezapočítává) bude technicky velmi obtížné, pochybujeme tudíž o praktické uplatnitelnosti předloženého řešení; především podotýkáme, že bez řešení problému nadužívání přednostních práv bude i výsledný efekt úpravy velmi

omezený (v této souvislosti upozorňujeme na rozpor tvrzení „řečnická doba osob uvedených v § 67 není omezena“ ve shrnující tabulce a textace navrženého znění § 59a odst. 5, kde je obsažena nepřiliš srozumitelná konstrukce o „šestinásobku času vyhrazeného pro poslance nezařazeného do klubu“, jejíž praktická aplikovatelnost je sporná; jinak obecně jsou formulace navrženého § 59a komplikované a nejasné).

V). **Faktické poznámky** - řešení problému enormně často používaných faktických poznámek bychom přivítali, navržený princip (faktická poznámka je vždy vztažena na vystoupení konkrétního řečníka bezprostředně po skončení jeho rozmluvy a ten pak na ni ještě může reagovat, čímž výměna končí) považujeme za možný, obecně se spíše kloníme k tomu, aby se v debatě střídali řečníci pro a proti návrhu a aby nebylo možné použitím faktických poznámek předbíhat jiné řečníky a zneužívat je k osobním útokům. Například v Rakousku jsou faktické přípustné pouze v případě urážky poslance a omezují se na uvedení věci na pravou míru. Procedurální odlišení faktické poznámky a procedurálního návrhu podporujeme.

VI.) **Zákaz čtení textů** - tento návrh notně archaické povahy nepodporujeme a upozorňujeme na evidentní nesoulad s ustanovením, které naopak předpokládá existenci projevu v písemné podobě (předání do stenoprotokolu, pokud se na řečníka nedostane). Realita je taková, že řada ministrů svá vystoupení nyní čte a nic nebrání vládě, aby je požádala o přednes spatra.

VII.) **Regulace řečnické doby při zvláštních režimech** - v rámci celkové debaty o časovém strukturování rozpravy jsme ochotni diskutovat i o zvláštních režimech, předložené řešení je ovšem příliš striktní; zároveň se pozastavujeme nad tím, že při větší úpravě jednacího řádu, pokud se týká i pasáží zvláštních režimů, nejsou řešeny sporné otázky, které vyvstaly během jarního stavu legislativní nouze (např. chybějící úprava svolávání schůze; nejasný smysl návrhu výboru o určení lhůty, do kdy se má sněmovna o návrhu usnést, který byl opakovaně ignorován; nejasná možnost omezení podrobné rozpravy, kterou předpokládá § 99 odst. 3, ale ne odst. 7). I tak se domníváme, že režim legislativní nouze a nouzového stavu se v zásadě osvědčil a k případnému omezení role poslanců je nutné přistupovat velmi obezřetně.

Vážený pane předsedo, věřím, že naše vyjádření přijmete jako konstruktivní příspěvek do diskuse nad možnými změnami jednacího řádu a že se nám podaří najít řešení odpovídající české státnosti i snaze nalézt odpovědný přístup, jak spolu projednávat veřejné záležitosti kultivovaněji, aby práce Poslanecké sněmovny požívala u občanské společnosti vysoké vážnosti a přispívala rozvoji tradic demokratického právního státu v České republice.

S úctou

Mgr. et Mgr. Jakub Michálek
předseda poslaneckého klubu Pirátů